

REDACȚIA

Arad, Str. Auleh (Adam)

ABO MENTUL

Penru Austro-Ungaria
de un an fl. 10; pe
an fl. 5; pe 1/4 de fl.
fl. 250 pe 1 lună șiN-rii de Duminică pe
an fl. 2.Penru România și străinătate
pe an 40 franci.

Manuscrise nu se inapoișă.

TRIBUNA POPORULUI

Efectele.

Când s-au apucat „patriotii” să facă vînt în jurul proiectelor de legi aşa zise politico-bisericeşti, noi naţionalităile am protestat. Romanii îndeosebi au ţinut peste cinci-zeci de meetinguri poporale, arătând toate realele ce pot să vină dacă proiectele ar ajunge legi. Am spus, că mai ales Ungurii se vor căl. „Patriotii” n’au vrut să înțeleagă însă, ci în infierbanteala lor ne-au numit reacţionari, oameni cu judecata strămută, cari nu ştiu să aprecieze bunătăţile acestor cuceriri moderne — casatorie civilă, neconfesionalitate etc. — și în urmă — trădători de patrie.

Dacă nu ar fi la mijloc și primejdia pentru teatră, ar trebui să ne bucurăm că suntem deja resbunați pentru insultele ce ni s’au aruncat în față. Din chiar anul întâi a punerii în practică a nouilor legi, primele proteste și încureaturi între Unguri s’au auzit și vîzut. Deja până acum ar face o carte întreaga simplu numai înregistrarea relelor ce Ungurii au recunoscut că isvoresc din legile politico-bisericeşti. Ahea sunt două trei zile, de când ziarele îi înregistrau cu adevărată groază numărul enorm al divorțurilor. S’au împătrit numărul căsătoriilor cari se despart.

Ea că despre neconfesionalitate, în scurtă vreme ea va nimici biserică cea națională maghiară, cum îl zice, pe protestanți.

„Protestáns Egyházi és Iskolai Lap” în numărul său din urmă aduce în privința aceasta mărturisiri pe căt de sincere, pe atât de triste pentru Unguri. Zice că neînțelegerile ori greutățile cu reversaliile, ce se iaveau înainte, și pe că liberalii ziceau că trebuie lecuite, nu erau nimica pe lângă neconfesionalitatea de acum, această spărtură de moarte în sinul bisericii protestante.

Scrie apoi:

„Poate că e numai o intențiere, coincidență, e fapt însă că și socialismul numai de la punerea în practică a legilor politico-bisericești a lăsat avânt mult mare, căstigându și aderenții tot mai mulți. Eas unde s’au încrebat, și a dat slănică, în cele mai multe locuri cu succes deplin, să rupă bucați mari și din trupul maicii biserici. El agita într-oana în contra confesiunilor... „Népszava”, organul de frunte al clubului socialist central, aproape în fiecare număr pe coloane întregi instruiește cum trebuie să se indeplinească formele pentru parăsirea legii și crearea la neconfesionalitate”...

In restul articoului numitul ziar bisericesc arată apoi primejdia ce rezidă în această propagandă, care se face aproape numai în sinul poporului maghiar, și cu succes îndeosebi între reformați.

Tabloul ce-l face ziarul unguresc a produs o impresie, referitor la care „Alkotmány” scrie după cum urmează:

„O descriere mai înflorătoare a efectului distrugător ce-l au legile politico-bisericești

în privința vieții sociale și confesionale, mai ales însă asupra protestanților; o judecată mai nimicitoare asupra politicel bisericești și a atitudinei păcătoase ce protestanții au avut o luptănd pentru punerea în practică a legilor politico-bisericești liberale, — n’am cîtit încă”...

Va să zică sunt resbunați și Ungurii catolici, cari au luptat și ei din respunerii în contra „cuceririlor moderne” aduse asupra terenii de compania francemasonilor Tisza—Bánffy și Szilágyi, acești mari și invinsuți calvin.

Tot ca un efect al legilor politico-bisericești trebuie să se ia și scandalul mare petrecut în ziua de Sân Petru (catolic) la Jászberény. În această era de liberalism, în onoarea noului fișpan (Lippich Gusztáv), în realitate însă mai mult pentru a-și bate joc de cele sfinte, primarul Török Aladár (care trăiește în dușmanie cu prepozitul catolic Koncz) a arangiat petrecere poporala; într-însa un punct („Intoarcerea pelerinilor dela sfântul mormânt”) care s’au executat tomai pe când la catolici tinea încă serviciul divin.

Trei calfe de cismați, aproape în haine de călugări capuțini, călare pe măgară, în mâna cu cruce și niște matani însirate din cartofi și nuci verzi. În jurul lor lume, care facea sgomot cu tot felul de trimbite. Când au trecut pe lângă biserică cea catolică, credincioșii au fugit afară, căci credeau că-i resmeliță și când colo era mascaradă disgustătoare de care însă — serie „Jászberényi Hirlap”, — primarul, căpitanul și fiscalul orasului făceau mult haz, deși batjocorirea celor sfinte cade sub pedeapsa legii (8 zile arest).

Comentariu, la toate acestea, credem că nu mai trebuie să facem.

In giurul pasivității Românilor de când cu conferința din 14 Iunie n. finită la Sibiu de „mulți fruntași” din toate părțile terii, presa maghiară continuă a scrie căte verzi și uscate toate. Acum de pildă unele foi spun, că vom părași pasivitatea, alele pe baza lui „Keleti Ertesítő” (care și închipue că în adever este în orient, unde poate prinde ori ce minciună!) scriu că chestia nu depinde dela noi ci dela eci din România, căci banii pentru alegeri aceia au dat și vor da. Astfel, numul semi-oficios (halal de el!) spune că conservatorii totdeauna au fost pentru ca noi să părăsim pasivitatea. Si d’aci încolo numai așa vor da bani, și grijătatea e numai în faptul, că „moderații condusi de Mocsonyi nu se învoiau la o asemenea activitate”. Se vede că presa maghiară e în plin seson de vară!

*
Then în Budapesta. Luni dimineață a petrecut Thun în Budapesta, pentru a se înțelege cu Szell privitor la redactarea ordonanțelor impăratești ce vor fi scoase pe basă §. 14 și prin care se va proclama pactul economic cel mai nou austro-ungar.

Cei doi ministri s’au înțeles perfect, astfel, că Thun s’au putut reîntoarce acasă încă în aceeași zi după amiază.

Ordonanțele impăratești vor apărea în foaia oficială din Viena în aceeași zi, când vor apărea în „Budapesti Közlöny” legile ungare despre pact, sănătatea de Coroană.

Să nu se treacă din vedere, că pacțul acesta este caracterizat de însăși legea lui Szell ca provisori; și ordonanțele îi vor da această peceete. Si că intră în vigoare la 1 Ianuarie 1900.

Deoarece dieta va îsprăvi cu discuția și votarea tuturor proiectelor de legi privitoare la pact cel mai târziu Joi, 6 Iulie, iar casa magnatilor le va îsprăvi pe la începutul septembrie viitoare, se dă cu socoteala că sănătatea se va întâmpla la 15 c. ear la 20 vor fi publicate.

Uneltiri maghiare. „Narodnost,” un fel de „Controlă” a Sérbilor, ce apare în Panciova, în numărul său din urmă aduce un articol violent în contra Românilor, care cu banii Ligii ci-că ar unelti prin Banat în detrimentul Sérbilor, făcând colonii, zidind biserici și școli împărțind căte 10 fl. Sérbilor devinți Români etc. etc.

Ear presa maghiară înregistrează la loc de fruntea această „luptă a Sérbilor în contra Românilor”... Se vede treaba că Ieszenszky tot mai are pe îci pe colo căte un elev. Mai interesant e, că chiar și foie mai serioasă, ca „Alkotmány”, multă ogoașele rentilei sărăcagresive a celor de la Liga din București, care de sigur nu stiu nimic despre groaza ce au băgat în „patrioși” și subvenționaților.

Din Dietă.

In ședința dela 4 Iulie n. a Dietei s’au continuat discuția asupra proiectului de lege privitor la valută și bancă. După ce la 3 Iulie au vorbit contra Komjáthy și Kossuth, acum a mai cerut independentă economică kossuthistul Polczner Jenő și Madarász. Li a respuns apoi ministrul de finanțe Lukács.

Rátkay (kossuthist și poet) interpelează guvernul, dacă are de gând să serbeze în memoria lui Petőfi, care a murit nainte cu 50 ani pentru patrie?

Ministrul Wlassics spune, că guvernul va ajuta aranjarea serbăril (la 30 Iulie) și Diana va fi reprezentată și ea printre delegație.

Abatele Molnár interpelează în privința scandalului dela Jászberény, unde cu stirea și concursul autorităților s’au batjocorit cele sfinte.

SFINTIREA.

După cum așa, sfintirea P. C. Sale și-l Iosif Goldiș de episcop al Aradului se va face Dumineca în 4/16 Iuliu în catedrala metropolitană din Sibiu.

La actul sfintirei vor pontifica I. P. S. Sa Metropolitul Metianu și P. S. Sa Episcopul N. Popea.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Str. Auleh (Adam)

INSERTIUNILE:
de 1 fl. germană: prima-dată
7 cr.; a doua-oară 6 cr.;
a treia-oară 4 cr., și timbre
de 30 cr. de fiecare puțină
cautări.Atât abonamentele cat și
insertiunile sunt să se păstreze
în Arad.Scrisori nefrancate nu
prinse.

Din Bucovina.

Nedreptățirile Românilor.

„Patria” în N-ru său de Dumineca scrie următoarele:

„Ni se denunță un cas de extremă gravitate. În ședința de alătări a comitetului țărării s’au pus la ordinea zilei din partea marșalului țărării dl Iancu Lupu alegerea celor doi medici secundari pentru spitalul țărării. Fiind afară de dl Lupu, în calitate de preșident, dintre Români numai dl bar. N. Mustatza present, au reușit aleși d-nii medici Dr. Piașkewicz și Dr. Kwiatkowski.

Alegerea aceasta e cu atât mai volnică, cu căt cei doi medici nu posed limba țărării și în special limba română, ear de altă parte fiind că dl consilier Ilarion Onciu, al treilea membru român în comitetul țărării, nici n’a fost avisat despre ținerea ședinței. Dl cons. Il. Oaciul a protestat în contra acestui act volnic.

Tot în același număr al „Patriei” ceterim, că ministrul de justiție din Viena, Dr. Rüber a sosit Joi seara în Cernăuți, intimat fiind la gară de presul presidentul țărării Br. Bourguignon, de marșalul țărării de la 1900, vicepreșed. tr. Kuffen și de procurorul Mihalski. Vineri Escoala sa a vizitat tribunalele, adresând cuvinte foarte mărgulitoare corpului judecătoresc, declarând că recunoaște toate neajunsurile și promițând a le sana, mai ales fiind că și administrația judiciară are deplină cunoștință despre starea rea a edificiilor tribunalelor. Escoala a vizitat la ameazi pe P. S. Sa dl episcop V. V. de Repta; apoi biserică catedrală, templul și alte edificii publice. După ameazi a inspectat judecătoria din Sadagura. Azi deminează a plecat la Câmpulung, Dorna și Suceava.

Panaminele maghiare.

Privitor la panama din Macau am fost scris și noi, că reprezentanța orașenească a pornit cercetare disciplinară în contra asesorilor dela sedria orfanala din Macau: Csala Ferenc și Kuliner Nándor, și în contra fiscului orașenească, Tóth Lajos. — Acum, după cum se telegrafează de acolo, vicișpanul comitatului Cenad, Meskó Sándor pe toți acești trei funcționari i-a suspendat din posturile lor.

Această mai nouă suspendare a produs — se zice — mare sensație în Macau, fiind că acumă secese funcționari înalți sunt suspendați deja din posturile ce le ocupau.

Adeca ce sensație? Par că lumea nu e azi obișnuită la noi cu Kriványadele!

Panama dela Macau nu e decât o verigă în lanțul furturilor domnești, și mai mult cu o dovadă, că direcțiorile Ungariei moderne fac progrese imbelșugate pe terenul — panaminelelor.

De aceea le și deschidem în foaie o rubrică permanentă.

Eată tocmai un nou cas. — Din Lőcse se telegrafiază, că Tomori János, subjude regesc la judecătoria cercuală din Késmárk, a fost definit pentru sevrișirea mai multor defraudări și a fost exortat la temnița centrală din Lőcse. Casul acesta — spune stirea telegrafică — a produs o sensație penibilă în întreg Scepușul.

O credem și noi.

PACTUL ECONOMIC DUALISTIC.

V")

Reciprocitate. — Tractate cu statele străine.

Pactul acesta provizoriu încheiat între Szell și Thun intră în vigoare la 1 Ianuarie 1900, căci până la această dată ține înch provizoriul stabilit între Bánffy și Thun; și expiră la 31 Decembrie 1907, presupunând — zice §. 2 al legii Szelli despre pact — „că stările actuale corăspunzătoare acestor dispoziții și legii, precum și reciprocitatea vor fi menținute neschimbate și în celelalte regate și țări ale M. Sale”.

Dintre toate expresiunile sau termenile legii poate să nu e să de vag, nesigur și totdeauna așa de periculos pentru durabilitatea, stabilitatea pactului încheiat, ca vorba „reciprocitatea”. Căci ea în primul rând învoală, că pactul întreg ca atare să intre ori și cum în vigoare; dar mai ales că ori ce dispoziție căt de mică a lui, a celor 16 (mai multe 18) învoel stabilite între Bánffy-Badeni și cuprinse de Szell în pact, să fie executate dincolo înțocmai. Atât de 16 învoeli, care reprezintă totuște de casuri, așa zise „nimicuri”, în care această reciprocitate poate fi „nemanjintuită” călcată. Astfel să nu amintim de căt numai de unul, care a ieșit la iveală în săptămâna trecută și și asupra căruia se facuseră trei în terpelații în ultimele ședințe ale dietei. Este casul cu hărțile de valoare ungare, asupra căror guvernul austriac percepe pe lângă taxa generală și una specială, iar guvernul Austriei-de-jos, în concordanță cu dieta acestei provincii, a opri, ca hărțile de valoare ungare să fie primeite ca garanție puștilor. El bine, dacă așa ceva s-ar întâmpla după 1 Ianuarie 1900 până la 31 Decembrie 1907, întreg pactul e pericolat.

^{*)} A se vedea nr. 110, 112, 115 și 117.

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI“.

ULTIMELE SCRISORI ALE LUI

JACOPO ORTIS (29)

Traducere de
LUCRETIA RUSSU SIRIANU.

Ultimele scrisori ale lui Iacopo, precum și cele dela tatăl Teresei, mă înspăimântă, și mă gândesc, cum aș putea grăbi plecarea prietenului meu, căci recunoșc că acesta e singurul remediu contra patimii lui violente. N-am avut curagiul să descopăr ceva din toate acestea, mama lui; avea ea dovezile destul de dureroase, despre temperamentul lui excentric; și spusei numai, că nu se simte bine, și că schimbarea de aer desigur îl va recresa.

Pe vremea aceea prizonirile în Veneția începuseau din nou, cu violență. Nu mai erau legi, ci numai tribunalele arbitrale; nu erau acuzații, ci apărători, ci numai spioni fictivi, crimi noi, cără erau necunoscute chiar de cel, ce erau pedepsiți pentru ele, și pedepse instantanee, nestămurate.

Presupușii principali zăceaau în temnițe;

Sau magistratul din Viena va ordona unele măsuri în contra vitelor ungare, atinse de vreo epizodă: desigur patrioții independenti vor ridică zarvă și furtună, că „reciprocitatea e călcată” și vor cere, poate chiar prin obstrucție, aplicarea și execuțarea §. 5 al legii Szell, care sună:

„In casul, că sub durata existenței acestei legi starea actuală precisă în §-ul 1, respective reciprocitatea va suferi schimbare din ori-care motiv în regatele și țările celelalte ale M. Sale, se îndrumă guvernul să prezinte fără amânare parlamentului proiectele necesare pentru apărarea intereselor financiare și economice ale țării.

„Dacă în scopul acesta se cer dispoziții imediate, guvernul poate să le pună la cale prin ordonanțe ministeriale. Ordonanțele acestea însă au să fie prezентate parlamentului, dacă acesta e întrunit, în decurs de 14 zile; dacă nu e întrunit, imediat după întrunire”...

Întocmai așa, vice versa, se vor putea invoca asemenea casuri și din partea unor partide din Austria față cu Ungaria, când se va simți acolo lipsa de a dovedi „călcarea reciprocitatii”.

Această reciprocitate însă e pusă ca condiție străină a pactului nu numai cu privire la „stările actuale” economice propriu zise între cele două jumătăți ale monarhiei, cu toate nenumăratele lor amenuante, — ci, precum am văzut în nr. 117 (dela 17/20 Iunie) al foile noastre, ea se referă și la tractatele internaționale ce pe viitor ară să le luchete monarhia cu statele străine. Chestiunea aceasta importantă prezintă interes particular încă și din punctul de vedere al „euceririlor” Ungariei în dreptul public, vom reproduce din legea lui Szell, tot ceea-ce se referă la această materie. Sfârșitul §-2 sună astfel:

„Cu privire la tractatele comerciale, carl s-ar putea lega eventual în timpul acesta, (adică până la 1907) se decretează, că legarea lor în numele ambelor țări are să se facă potrivit măsurilor luate în art. de lege XX. din anul 1878. paragraful 3.

Apoi urmează imediat §. 3. Se îndrumă guvernul, ca pentru stabilirea alianței valabile și comerciale ce este să se lege cu celelalte regate și țări ale M. Sale, mai departe în scopul, ca în tractatele comerciale ce sunt să se lege cu statele străine să fie aduse la valoare interesele țării în mod potrivit: să înceapă tratările cu guvernul imp. reg. austriac, cel mult la 1901.

§. 4. Încă până la 1903 nu se poate lega convenția valamă și comercială (§. 3). Înțelesul §-ului 61 din art. de lege XIII. anul 1867: tractatele comerciale internaționale nu

se pot lege pe timp mai lung de cum e perioada valoarei acestei legi, așa că nu pot trece peste 1907. Înainte de a se începe tratările cu străinătatea, tarifa autonomă valamă (adecă: actuală, comună, austro-ungară) este să se schimbe cu o nouă tarifă autonomă valamă, care apără deopotrivă interesele economice și industriale ale ambelor state. Ambele state au dreptul să pretindă abdicarea tractatelor comerciale legate pe termin, așa cum dispune art. de lege XX., anul 1878, §. 3. Tractatele comerciale legate fără termin de abdicare, au să fie abzise pe anul 1903, în cererea ori-ării dintre cele două state.

Ear ultimele cuvinte din §. 5 (cel din urmă meritoric al legii Szell) amenință:

„Nerespectarea ori-ării din condițiile precise din §. 4 are aceeași urmare de drept ca nerespectarea reciprocitatii”.

Festivitățile batalionului de vânători Nr. 28 din Sibiu.

Batalionul se recrutează din ținutul Caransebeșului. Sunt oameni de statură mai mult mijlocie, dar verioși și sprinteni. Istoria lui este scurtă, dar bogată în fapte glorioase. Batalionul s-a înființat la 1859, va să zică înainte cu 40 de ani, ear 7 ani mai târziu în răsboiul din 1866 contra Prusiei și mai verios în lupta dela Trautenau, 27 iunie, și a câștigat lauri și nume neperiferioare în istoria monarhiei, decizând victoria aceleia zile. Acesta a fost motivul, ca ziua din 27 iunie a. c. să se serbeze în mod deosebit. Festivitățile s-au început încă în 26 i. c. cu tragedia la ținta, care a reușit excelent. În 27 la 9 ore dimineața batalionul ești în paradă, sub conducerea dlui căpitan Hoch în spațioasa curte, care era împodobită cu deosebit gust. Aci, după ce se făcură rugăciunile pentru cel răposat și se ținu o alocuție în limba germană, urcă militar, dl Ioan Broju. Dinsul fusese invitat să rostească vorbirea festivă în limba română. Bine s'a achită părintele militar de această sarcină onorifică. Vorbirea ținută cu succes și cu deosebită oratorie dură o jumătate oră, care trece însă ca un minut. Efectul vorbirei a fost înălțător. Toți soldații insuflați îsbucniră într'un puternic „Să trăiască”, ear domnul oficer de față, și chiar dame, ținu să-l felicită, dar mai ales comandantul batalionului dl major Carol Szeiff.

La o oră a fost prânz festiv, la care au participat ca onorațiori toți domnilii generali, șeful statului general major și preotul nostru militar. Soldaților încă li s-au ser-

ceialăi, cără aveau reputație bună, erau răpiți noaptea dela casele lor, transportați de soi și tări până la graniță și lăsați în voia sortii, fară să li se dea voie să-și ia rămas bun de la al lor, fară să li se poată da vr'un ajutor. Pentru puțini din ei, exilul, fară aceste apucături miserabile și brutale, era cea mai mare blandetă. Si eu, deși mai târziu, dar nu ultimul și nicăi cel mai discret martir, alerg ca fugă prin Italia, și mă întorc fără speranță cu ochii plini de lacrimi către orașele patriei mele.

Din cauza aceasta eram îngrijeat și de libertatea lui Iacopo, și înduplașeai pe mult încercata lui mama, să-i recomande o altă țeară ca loc de refugiu, până vor veni timpuri mai bune, ceea ce ar putea avea mai curând un efect, căci își securase plecarea din Padua cu aceeași primejdie.

Scrierea numită fu încrezută unui servitor, care veni în munții Eugeniaci în seara de 15 Iulie, și îl găsi pe Iacopo încă în pat, deși starea sănătății își se îmbunătățise mult.

Tatăl Teresei era la el. Cetățeanul

epistola și o pușe sub perină. După câteva minute o receti și părea emoționat, dar nu zise nimic.

In 19 se ridica din pat! In aceeași zi îl scrise mama sa pentru a doua oară; îl trimise baie, două polițe și mai multe

vit bucate alese și beutură bună. La 4 creșteau coborit înaltul oaspetă în frunte cu dl comandant de corp în curte, unde s'au început petrecerile feierilor sub conducerea dlui locot. Dumitru de Herbay. La acesta petrecerile vioale au asistat toți din oaspetă, precum și o mulțime de dame, până la fine. Petrecerile s'au început cu „Călușerul” jucat admirabil de 12 feieri în costum de călușeri; jocul a trebuit repetat de trei ori. Călușerii au fost răsplătiți cu aplausuri furtunoase.

După exhuarierea programului de petreceri, pe la 6 ore se desvală bustul Maj. Sale, în jurul căruia soldații de toate armele compuneau o frumoasă panoramă. Desvelirea bustului o anunță dl locot. Herbay prin cuvintele: Majestatea Sa preabu-nul nostru împărat și rege „Să trăiască”! La această vestire toți ridicându-se ca fermeați, strigă un puternic „Să trăiască”; musica intonă înmul, în decursul căruia tot publicul său în picioare. Au fost momente plăcute acestea, și d-nul Herbay își se și aduseră meriturile felicitări, ear mandria feierilor se putea ceta pe față.

(.Teleg. Rom.)

NOUTĂȚI

Arad, 5 Iulie n. 1899

Știri personale. Ilustritatea Sa de Josif Goldiș, nou episcop al Aradului, a plecat de aci azi cu trenul de dimineață la Oradea-mare.

Examenele la școala de fete din Sibiu a Asociației s-au terminat Mercuria trecută, cu frumoase rezultate. Încheerea solemnă a fost adevărată sărbătoare, la care a participat multă publică, din loc și străin, că nu-l mai putea încăpă sala și coridoarele. I. P. S. Sa Metropolitul nostru a onorat festivitatea încheierii cu înaltă Sa prezență.

Ce e cu Jeszensky? De când Szell a desființat vestita oficiu Bánffy-Jeszensky-ana, se iveau în flacări săptămâna cel puțin de două ori diferite știri necontrolabile despre fostul ei șef, mai ales privitor la felul de ocupație, în care să și valideze cunoștințele sale vaste juri ico-politiale. Știrile se băteau în carete unele pe altele, făcându-l de mai multe ori ba jude la Curie, ba la Tabla, ba șef de secție și mai știau eu ce minunătie; dar nici o versiune

până îmi mai bate inima și nu m'a părăsit de tot rățiunea.

„Si totuși sufletul meu e cu totul adâncit în gânduri, că te voi iubă și deplâng în veci. Dar pentru viitor va fi datoria mea să nu-ți mai scriu, să nu te mai văd, până nu voi fi de tot sigur, că nu-ți mai conturb linistea. Îndesert te-am căutat astăzi să-ți zic adio. Să primești cel puțin aceste ultime șire, care, după cum vezi, le ud cu cele mai amare lacrimi.

„Trimit-mi portretul tău, tot una unde și când. Dar dacă simți prietenie, dragoste — sau milă și recunoștință pentru un nenorocit, atunci nu-mi refuza această măngăiere, care îmi va îndulci toate chinurile. Însuși tatăl tău, sper că mi-l va îngădui — el care te va vedea și auzi și se va simți măngăiat prin tine, pe când eu în orele fantastice ale durerii și patimii mele, când mă scărbesc de lumea întreagă, când nu mă incredin nimic, când pribegesc pe pămînt, ca de la o stâncă la alta, și-mi inclin de bunăvoie pictoarele spre mormînt — căci într-adevăr am nevoie de odihnă — mă voi măngăia sărutând ziua și noaptea portretul tău dulce.”

La 9 oare.

„Ea-tă mă, Tereso! Ti-am otrăvit tine-rețea și liniștă a casei tale; dar voi fugi. Nu credeam, că voi avea stăta putere. Uite, te pot părăsi și nu mor de durere; nu e puțin. Să folosim dar momentul acesta,

nu ţin lung, astfel că nimeni, nici chiar foile din Budapest nu ţiu a spune ce s'a făcut cu Jeszenszky. Cea mai nouă informație pe care o găsim în numerul de la 4 c. ale foilor budapestane încă sună pe căd de laconic pe atât de nedumeritor, anume:

"Mai multe ziară aduseră vestea, că Dr. Jeszenszky Sándor, consilier ministerial, fost conducător al secției naționalităților pe lângă presidiul de ministri, va fi numit președinte de consiliu (*tanácselnök*) la Tabă regească din Oradea. Această știre se desmîntă azi în mod oficios".

In care foaia oficioasă? nu spune informația.

Reiese înă din ea, că *Jesz szkzy* tot umblă încă fără rost și capătău. Oare de ce? Fiindcă cunoștințele lui susacintite nu se poate găsi aşa curând loc potrivit? Sau el prea să obiceală cu ocuparea de poliția, astfel încât nu prea s'ar simți bine într'un loc mai onorific?

Alegerea de vice-șef dela Deva. În urma trecerii fostului vice comite Hollakay ca fispan în comitatul Odorheiului, — la Deva s'a făcut zilele trecute alegerea nouului vice-șef al comitatului Hunedoarei.

A fost ales dl. *Mara László*, deputat dietal, cu 250 voturi. Candidatul român, dl. *Ioan Simionas*, vechiu și stimat funcționar la comitat, a intrunit numai 40 voturi. Se vede dar, că numai singuri Români au votat pentru candidatul roman. Protonotar a fost ales cu aclamație *Pogány Béla*, neavând nici un contra-candidat.

Privitor la această alegere săvârșită, adăugăm aci și următoarele mărturisiri, căt se poate de „patriotice”:

La alegerea de vice-comite al comitatului Hunedoarei și a pus candidatura și un Român, dl. *I. Simionas*, președinte al sediei orfanale. În conferență intimă, convocată de fispanul comitatului, venind vorba despre dl. *Simionas* și accentuându-se că e cel mai harnic și cel mai calificat dintre candidați, — un patriot să văzut silit să declare, că: „De oare ce statul acesta e stat maghiar și trebuie să poarte timbrul maghiarismului, administrația unui comitat nu se poate concrede unui om, fie el ori și căd de calificat și folositor, decă acela nu e Maghiar.”

Ziarele maghiare înregistrează cu vădită satisfacție, că după alegere dl. *Francisc Hoszu* a felicitat pe noul vice-șef în numele naționaliștilor români, promîndu-i tot sprînghul.

Pentru calificarea notarilor. În camera deputaților s'a asternut un proiect de lege, în sensul căruia notar comună, respective cerești, precum și vice notar numai acela poate fi, care a depus cu succes examenul prescris înaintea unei comisiuni de specialiști. Cel ce a depus examenul, va primi o diplomă de notar, care e valabilă pentru întreg teritorul Ungariei. La examen vor fi admisi numai aceia, cari au depus examenul de maturitate la vre-un gimnaziu sau școală reală, au urmat apoi cu succes cursul comună administrativ, ear' după terminarea cursului au făcut praxă de doi ani de zile în cancelaria vre-unul notar comună sau cerești. Se vor începe drept aceea în diferite părți ale țării cursuri administrative comunale. Aceia, cari și-au câștigat diploma de notar înainte de punerea în aplicare a novei legi, își vor putea valida diploma sau nu pe întregul teritor al țării în conformitate cu praxă, ce e vor ave. Pentru aceia, cari și-au câștigat diploma înainte de promulgarea legii, dar fără să își fi aflat post, va rămâne în valoare tot §. 6 al primului articol de lege din 1883. Aceia, cari pe timpul, când va intra în vigoare legea, vor fi aplicati ca scriitori comunali, sau adjuncți notariașii de cel puțin doi ani, având numai calificarea teoretică circumscrisă în §. 6 al primului articol de lege din 1883, vor putea fi ad-

misi la examen numai în casul, dacă au ascultat deja cursul teoretic sus amintit și au etatea de cel puțin 22 ani.

Conferența dela Haga. „*Petersburgskaja Wiedomost*“ într'un articol privitor la conferența de pace dela Haga, spune următoarele: „Deși se pare că înțelegerea nu va fi posibilă în nici una din chestiile susluate, un lucru totuști e cert, anume, că conferența va avea urmări binefăcătoare și de însemnatate, chiar și dacă n-ar avea nici un rezultat momentan. Oricăză idee nouă are trebuință de timp anumit pentru ase resolta și a strabate mintea omenească. Discuțiile în conferență, asupra judecătorilor de arbitru, sunt foarte instructive. Până acum se zicea, că judecătorile acestea au putere numai morală; n'au putere fizică, prin urmare n'au nici o putere fizică, prin urmare n'au nici o putere. Faptul iusă că majoritatea puterilor a fost pentru judecătorii de arbitru, dovedește, că ideea acesta e invinsă; puterea morală e în creștere, și va învinge puterea fizică tot așa, cum a învins tortura judiciară. Ceeace pare imposibil, a devenit posibil. Tot așa are să fie și cu ideea judecătoriei de arbitru!“

Cum se discută în camera Belgiei. Citeam un pasaj din discuția asupra legii dlui Vand-peereboom.

Dl. Vandervelde: Raportul nici n'a fost măcar distribuit membrilor Camerei. Se cunoaște că e vorba de o lege contră lăzătorilor.

Dl. Vanderpeereboom: O să fie distribuită Sâmbătă.

D. Fournemont: Suntem niște tâlhari, niște șarlatani.

D. Vandervelde: D-ta este șeful cabinetului de șarlatani.

D. Vanderpeereboom: Aceasta mă lasă foarte rece!...

D. Smeets: De ce vă grăbiți? Pentru ce pregătiți o potlogie... Nu studiați nimic; veniți numai, voi cei din „dreapta“ ca să ziceți „da“. Suntem niște găște...

D. Vandervelde: Regele, când e vorba să se discute legea asupra jocurilor, opreste pe ministri. Nici nu-l pasă când e vorba de un atentat contra suveranității poporului.

Președintele: Respectați pe șeful Statului! (Rumoare)

D. Demblon: Pentru că să fie respectat cineva, trebuie să fie respectabil.

D. Vandervelde: Nu putem lăsa afară de discuție un om, care în momentul când teara e în pericol, găsește de cuvînt să părească teara, îngrijindu-se de interesele familiei, ear' nu de ale țării.

Președintele: Vă chem la ordine!

D. Vandervelde: Aștept că să proclame cineva aici, că Regele e un mare cetățean și că se arată astfel în momentele acestea. Măntuitorul D-voastră tace; el astăzi mult la desbaterile acestea. (Dl. Woste nu se clintă). Cinismul proiectului D-voastră e vădit. O să faceți o faptă rea. Președintele nu-mă întrerupe când am zis, că d-l Vanderpeereboom e șeful unui cabinet de șarlatani. Caventul română. Majoritatea fără scrupule, care n'aveți niciun energie de a protesta la violențe, urmăriți guvernul tieșios! Constat că n'ati avut niciună în drăsneala de a răspinge evintele mele.

Cădăcesta e tonul în parlament, e lesne de înțeles, că în intruniri publice el e cu mult mai vehement și e lesne de înțeles că succesul va fi pe partea celor violenti. Guvernul e foarte preocupat și a luat cele mai drastice măsuri contra tulburărilor. Regele Belgiei, preocupat de triste impregnări familiare, nu are bătrânețea un moment odihnită.

Necrolog. Primim următorul anunț despre trecerea la cele eterne a unei venerabile matrone, care pe lângă că în viață a fost o înimă nobilă, apoi și după moarte să a ingrijit ca din avere ea ramâne, o parte să vină biserici ortodoxe române.

Eată anunțul. Demetru N. Negrean ca ginere, ved. Elena Papp născ. Vass ca soră, Vasiliu Vass cu soția născ. Carolina Németh, Antoniu Vas cu soția născ. Iuliana Palinszky-Lovász și familia, Maria Söpkész născ. Papp cu soțul ei Iuliu Söpkész, Ioan Vass cu soția născ. Margareta Nicolics, Iosif Gramă și Alexandru Gramă cu familiile lor — în numele lor și al nenumăratelor lor rudești anunță cu durere înacetarea din viață în

urma unui morb indelungat și după împărtășirea cu Sta cunincătură a mult iubitei și neuitatei lor soacă, soră și mătușă: Julian Vass ved. Moldovan. Întemplată la 30 iulie a. c. st. n. seara la 7 ore în al 83-lea an al vietei. Astrucarea osămintelor scumpel defuncțe s'a făcut Dumineca în 2 iulie st. n. d. m. la 4 oare după ritul bisericel gr. cat. române în cimitirul din Beiuș. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată!

Amintiri din Grecia. Dl. profesor Teodor Bule, autorul volumului „Schite din Italia“, a scos la lumină de curând o nouă lucrare sub titlul pus în capitol acestor reduri. În aceasta, precum indică și titlul, autorul ne face o dare de seamă despre impresiunile sale din călătoria sa prin Grecia. Pornește din Budapesta și prin Serbia ajunge la granița Turciei; trece prin Macedonia, ocupându-se în deosebi de Uscăb (un oraș cu 40.000 locuitori, pe malul rîului Vardar) și de Salonica, capitala vilajetului de asemenea nume, murdar, cu 140.000 locuitori, printre cari 80.000 ovrei; însemnatatea mare îi dă portul spre Marea Egeească. De aici încalețoria urmează pe mare timp de 41 ore, până la Pireu, astăzi portul cel mai frecventat al Greciei, cu vră 40.000 locuitori, de unde pe calea ferată ajunge în o jumătate de oară la Atene. Capitala Greciei are 105.000 locuitori, e situată pe un platou; are străzi curate și pavate, trotăre cu marmoră și multe edificii monumentale; întregul oraș e zidit de către-deceni, prin marele patriotism al Grecilor. Boulevardul universității atrage mult atențione, aici și palatul renomului archeolog Schliemann; apoi Academia zidită de bar. Sima; mai încoordonate universitate și biblioteca națională cu 160.000 de volume etc. etc. — Publicul va primi de sigur cu placere și acest op al lui Bule.

Posta Redacției.

V. dur. Cluj. Incidentul la tot casul e trist. Nu putem însă să părăsescă care grad are caracter personal (între gruparea V. și între directorul P.) și întru că ar interesa publicul mare. Cădăcăzărelor dințre S. și cel din Sibiu, în primul rînd e treaba lui să lămurească, dacă i-se pare că lucruri ignobile s'au petrecut.

ULTIME STIRI

Evenimentele din Belgia. Bruxelles, 4 iulie. Regele a primit eri pe generalul Brialmont, care l-a sfătuit să concedieze ministerul actual și să dissolve parlamentul. D'asemeni a conferat mulți cu generalul Chaine, comandantul trupelor, precum și cu generalii Maréchal și Chatellier. A facut mare sensație în oraș stirea că la închisoarea Gilles s'au aranjat mai multe despărțiminte.

In Lahnir au fost demonstrații mari. Demonstranții au spart toate ușile și ferestrele mănăstirii jesușilor, care au scăpat cu viață ascunzându-se în pivniță.

Atât aici, cât și în alte orașe garda civilă fraternisează cu demonstranții. Tot așa și soldații valonii. Regele și ministrul sunt desolați. Demonstranții au mai fost la Liege, Auvers, Charlesroy și Alois. Pretutindeni s'a decis revoluția, la caz dacă guvernul nu și retrage proiectul. La Alois 10 persoane au fost grav rănite.

Aici s'au adus trupe și din provincie, ceea ce a iritat cu atât mai mult spiritele, că căci ceva guvernul numai cu învoiearea Camerii poate face. Trupele stau toată ziua sub arme. E semnificativ, că după revista de trupe, generalul comandant a ținut vorbire, terminându-o: „Trăească Regele! Numai doi ofițeri iau

răspuns însă „trăească“. Încole trupele au rămas reci. Generalul a plecat atunci numai de căt să raporteze regelui.

Primul ministru ar fi sfătuit pe rege să nu cedeze, căci altfel își pierde orice autoritate.

De altă parte e cert, că în Cameră și în toată țara a primit plăcută surprindere declarația primului ministru. El a spus anume, că proiectul de reformă electorală să fie trimis comisiei, să-l mai desbată odată. Spiritele s'au linisit astfel și pacea e asigurată pe 14 zile.

Tulburările în Spania. Madrid, 5 iulie. Aseară earashi au fost tulburări în Barcelona. Poporul s'a încalețat cu gendarmeria și cu poliția. Doi polițiști au fost grav răniți. Gendarmeria a tras atunci focuri. Sunt o mulțime de răniți. Abia spre miezul nopții s'a mai făcut ordine.

Un meeting al meseriașilor a hotărît să nu plătească dările noastre.

AVIS!

Rugăm pe toți abonații noastre, care sunt în restanță ori nu și-au reînnoit abonamentul să grăbească a-și achita datoria. În casă contrar li-se va întrerupe trimiterea pe mai departe a ziarului.

ADMINISTRAȚIA.

ECONOMIE.

Grăne.

4 iulie.

Arad:	B.-Pesta :
Grău Iun. fl.	8.30—9.50 fl.
„ mai slab „	8.—8.10 „
Oct. „	— „ 9.20—9.32
Cucuruz Iun. „	4.—4.35 „
„ Iulie	4.46—4.50
Orz „	4.76—4.81
6.—6.40 „	6.15—7.—
Săcară Iun. „	6.90—7.—
„ pe Oct. „	7.14—7.22
Ovăs Iun. „	5.85—6.00
„ Oct. „	5.55—5.60

Cursul pieții din Arad.

Din 2 iulie n. 1898.

Hartie-monetă română	Cump. fl.	vend
9.47	9.51	
Lire turcești	—	—
Imperiali (15 R. aur)	18.90	19.—
Ruble rusești 100 b.	126.—	127.—
Galbeni	5.58	5.68
Napoleon-d'ori	9.48	9.55
100 Maree germane	58.50	58.95
Livre sterling	11.90	12.50

Porci:

(Piața Steinbruch)

1 iulie.

Ungarie; greutate:	
bătrâne 320—380 kg.	42—42.5
tinere 320—390 „	44—44.5
250—390 „	44—45
„ până 250 „	45—46
mijlocie 240—260 „	47.5—48
Române	—
Erbești	

Biblioteca Noastră

Apare în Caransebes.

Director: E. Hodoș.

Au apărut:

Nr. 1 S. S. Secula, Realitate și Vișări, novelete

Nr. 2. Iosif Bălan, Iancu de Hunyad.

Nr. 3—4. G Coșbuc, Versuri și Proză, cu potretu autorului.

Nr. 5. Gr. M. Alexandrescu, Fabule alese.

Nr. 6. N. Macovișteanu, Dela Sat, piesă teatrală pentru popor,

Nr. 7. Zotti Hodoș, Intocmai! comedie franceză.

Nr. 8—9. O. G. Lecca, Istoria Tiganilor, cu potretu autorului.

Nr. 10. E. Hodoș, Convorbiri Pedagogice.

Nr. 11—12. E. Hodoș, Cântece Bănățene, cu răspuns dului Weigand

Nr. 13. E. Hodoș, Cântece Cătănești, cu portr. lui T. Doda.

Nr. 14. G. Crăciunescu, Copii de găsit, snoave, cu potr. autorului.

Nr. 15—17. Ios. Bălan, Numiri de localități.

Nr. 18—22. Zotti Hodoș, Poftă bună! Carte de bucate.

Nr. 23—26. P. Drăgălină. Din Ist. Banatului Severin I.

Nrele viitoare: Din Istoria Bănatului Sev. de P. Drăgălină.

P. II. Severinul sub principiile Transilvaniei până la căderea sa în mâinile Turcilor (1658).

P. III. Resboiale între Austria și Turcia pentru eliberarea Severinului

P. IV. Înființarea regimentului valah-illiric, mai târziu romano-banatic nr. 13. (1767—1872),

Partea I. a apărut.

Celelalte au să apară pe rând. *Cei ce doresc să li-se trimită, sunt invitați ane înștiința, ca să stim câte exemplare să tipărim.*

Direcția.

Conferințele învățătoarești, este titlul unei cărți de 212 pagini apărută în tipografia archidiecesană din Sibiu. Conferințele învățătoarești din archidiocesa ortodoxă română a Transilvaniei ținute în 18/30 și 19/31 August 1898 sunt publicate de comisarii consistoriali. La sfîrșit se află trei lucruri mai bune și anume: „Istoricul treptelor formale, respective metodice, ale învățământului.” „Istoria naturală în școală populară” și „Remunerăriile și pedepsele în școală”.

A apărut nrul 27 din „Floare Albastră” cu următorul sumar:

Pandurul, C. Sandu. Cântec bohem (poesie, St. O. Iosif. Din Corsica, I. Duscan Cântecul isvorului (poesie). Sîn-Petreanul Note din țeară, S. Voinea. Glas de corn (poesie), D. Nanu. Funcționari... (schită). Safire's ochii tăi (din Heine). I. Neamțu. O carte nouă, Marie Rz. Rubrică veselă Lumpatius. Criminalitate și socialism, Alfred Fouillié Crochiuri din țeară, Snoave Ecouri literare și artistice. etc. etc.

Carte de bucate

A apărut în „Biblioteca noastră”

Poftă bună!

Carte de bucate de Zotti Hodoș. Atragem atenția cetitorilor asupra acestei cărți, care conține sub 420 de numere, peste 600 de rețete și anume cele mai bune rețete din bucătăria practică și modernă. Această carte să poată intrebuința în orice gospodărie românească. Partea cu prinde atât rețetele bucatelor celor mai simple cât și rețete de bucate mai complicate; și adică: Supe, Ciorbe, arsiete postate, rosoluri, aspicuri galantine, fripturi naționale și franțuzești, torte, parfuri înghețate, ceaiuri, licheruri etc. etc.

Prețul 70 cr. plus porto 5 cr. se află de vînzare la Dna Zotti Hodoș. Caransebes.

Bibliografie. A apărut „Foaia pedagogică”, cu următorul cuprins: Disciplina, cu devotamentul și iubirea în serviciul educației (Urmare și fine), de Ioan Dariu.—Modele de lecții: Aerul, elasticitatea lui, de C. Gr. —Informații: Instrucțiune cu privire la cincuenialit. — De ale reuniunilor învățătoarești. — Multumită. — Felurimi.

A apărut „LITURGIA sfântului Ioan Crisostom” de Nicolae Ștef, inv. în Arad, ediția II. pentru cor mixt, cu mai multe pricesne, irmoase, și un adaus de cântece naționale. — Prețul unui exempl. 4 fl. pentru preparanți 2 fl. 50 cr. plus 10 cr. porto postal, ear legat cu firme 50 cr. mai mult; se afișă de vînzare la administrația „Tr. Pop”.

„Taina celor 12 Vineri mari de peste an și rugăciune pentru vremuri grele” este titlul unei broșuri, ce a apărut la institutul tip. „Minerva” din Orăștie, editată de d-nii Iosif Tabacaru și Ilie Turdașan.

Prețul 10 cr. Doritorii a o avea, să grăbească cu procurarea.

A apărut „Aritmetica generală și specială” de Teodor Ceonțea prof. preparandial. Aritmetica menită preparandilor (școalelor normale), școalelor comerciale și medii, cum și al tuturor privatilor, costă 2 fl.

Cartea plugarilor de Ioan Gheorgescu costa 25 cr.

Cea dintâi se poate procura dela Tipografia Diecesană, din Arad, cea de a doua dela Tipografia „Aurora” din Gherla.

Gramatica limbii cîline, după Curtius-Hartel de Paul Budiu, profesor gimnasial, a apărut în Brașov, ca op. 2. din ediția fondului „Corresi”. Voluminoasă de 374 pagini, gramatica lui Budiu cuprinde: în partea I. *Morfologia* (partea formală a gramaticei) și în partea II. *Sintaxa*. Cartea este aprobată de ministrul ung. de culte și instrucțiune publică și costă 2 fl. 60 cr.

Dentist și atelier technic pentru dantură.

Am onoarea a aduce la cunoștința p. t. publice, că în Arad, piața libertății (Szabadság-tér) sub Nr. 22.

în etajul I. al casei de chiria dela teatrul am deschis

un atelier technic pentru dantură

care corespunde în toată privința tuturor cerințelor moderne.

Am funcționat timp mai indelungat la renumita clinică de dantură din Berlin însușindu-mi cele mai noi și practice tratamente aplicate acolo și provăzut pe deplin cu materialul și toate recuisele tehnice mă recomand (ofier) a plumbui măselele cu ori ce material îndatinat, sau metal cum se va afișa mai avantajios pentru bolnav.

Pentru curățirea dinților și conservarea lor în stare bună și pe lângă onorariu prealabil fixat.

Tragerea de măsele o săvârșesc ori pe lângă amortirea durerilor (amnesticum) ori cu gaz de voluptate sau chiar și fără de acestea

Pun coroane de măsele din aur.

Așez statonic dinți singuratici

Pe lângă plătire chiar și în rate pun dantură artificială întreagă, deplin acomodată, pentru sdrumicare bucatelor, fără a îndepărta rădăcinile dinților, sau numai câte o parte a danturei săvârșesc cu multă ingrijire, tot asemenea prelucrări dinți artificiali neconvenabili și reparez părțile rupte din ei.

Scot dinți dela séraci gratuit. Ordinez dela 8—9 ore.

Membrilor dela cassa pentru ajutorarea bolnavilor însă pentru prețuri foarte moderate.

Ordinez înainte de ameazi dela 9—12 ore după ameazi dela 2—6 ore.

Arad 1899 Iunie.

Cu deosebită stima:
VAJDA BENEDICT
medic-dentist.

Pentru România și străinătate.

Pe un an franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu 2 fl. pe un an, având o întindere de 8 pagini: cele 4 pagini ale foii de zi, plus un adaus poporul de 4 pagini.

Administrația

„TRIBUNA POPORULUI.”

Învitare la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe Quart. III respectiv semestrul II. 1899 la

„TRIBUNA POPORULUI”

Condițiile de abonament, însemnat și în fruntea foii, sunt cele următoare:

In Monarchie:

Pe un an	fl. 10.—
Pe 1/2 an	“ 5.—
Pe 1/4 an	“ 2.50
Pe o lună	1.—

Cumpărați și citiți!

„Din vremuri apuse”

amintiri din vremurile croice ale vieții noastre naționale

te

Iudita Secula născută Truță.

Prețul 1 coroană.

Se poate comanda prin Administrația ziarului „Tribuna Poporului”